

ข้อมูลสำคัญที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

จากสถานการณ์ปัจจุบัน ที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค รวมถึงการเกิดโรคอุบัติใหม่ที่เป็นที่ทราบโดยทั่วไป อีกทั้งการเกิดภัยธรรมชาติที่ไม่อาจคาดเดาได้ การที่ประชาชนอย่างเราท่านจะได้รับรู้รับทราบข้อมูลที่หลายคนอาจจะคิดว่าไม่เกี่ยวข้อง แต่ในความเป็นจริง หากทุกคนสามารถเข้าถึงข่าวสารที่เชื่อถือได้ จากหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรง จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง นอกจากจะเป็นประโยชน์กับตนเองแล้ว ยังจะช่วยเผยแพร่ข่าวสารเหล่านี้ไปยังคนรอบข้างที่อาจจะเกี่ยวข้องโดยตรง ก่อให้เกิดการรับรู้ในวงกว้างได้อีก

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชที่รับผิดชอบกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช จึงได้นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนคนไทย ที่อยู่ในประเทศที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่ามีทักษะและมีความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรระดับพรีเมียมที่เป็นที่ต้องการของลูกค้านานาชาติ ข้อมูลสำคัญที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่จะนำเสนอประกอบด้วย ความตกลง CPTPP และอนุสัญญา UPOV 1991

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

ตุลาคม ๒๕๖๕

สาระสำคัญของความตกลง CPTPP ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช

๑. ความตกลง CPTPP หมายถึง ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership หรือ CPTPP) เป็นความตกลงการค้าเสรีขนาดใหญ่ ประกอบด้วยประเทศสมาชิก ๑๑ ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น แคนาดา เม็กซิโก เปรู ชิลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน และเวียดนาม โดยความตกลง CPTPP ได้มีการลงนามไปเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ ณ ประเทศชิลี และมีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการแล้วตั้งแต่วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ โดยปัจจุบันคงเหลือ ๓ ประเทศที่ยังไม่ได้ให้สัตยาบันความตกลงฯ คือ ชิลี มาเลเซีย และบรูไน

๒. ความตกลง CPTPP มีเป้าหมายที่จะขยายประเทศสมาชิก เพื่อพัฒนาไปสู่เขตการค้าเสรีเอเชียแปซิฟิก (The Free Trade Area of the Asia-Pacific: FTAAP) ในอนาคต โดยประเทศที่สนใจจะเข้าเป็นสมาชิกใหม่จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

- ๑) เป็นสมาชิก APEC หรือประเทศอื่น ๆ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก CPTPP
- ๒) จะต้องยื่นหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรต่อนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นประเทศผู้รับมอบสัตยาบันและเป็นผู้เก็บรักษาสนธิสัญญา
- ๓) จะต้องได้รับฉันทามติจากประเทศสมาชิกเดิมทั้งหมดในการยอมรับการเข้าเป็นสมาชิก
- ๔) การเข้าเป็นสมาชิกใหม่จะไม่สามารถเจรจาต่อรองปรับแก้ไขข้อบทความตกลง CPTPP ที่สมาชิกเดิมได้ ลงนามไปแล้ว

๓. ปัจจุบันมีหลายประเทศให้ความสนใจเข้าร่วมความตกลง CPTPP โดยประเทศที่ยื่นหนังสือขอเจรจาเข้าร่วมความตกลง CPTPP (accession request) อย่างเป็นทางการแล้ว ได้แก่ สหราชอาณาจักร (เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔) จีน (เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๔) จีนไทเป (เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๔) และเอกวาดอร์ (เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๔) ซึ่งประเทศสมาชิก CPTPP อยู่ระหว่างพิจารณาเรื่องดังกล่าว

๔. ความตกลง CPTPP ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง (Comprehensive) และมีมาตรฐานสูง (High Standard) เมื่อเทียบกับความตกลง FTA ทั้งหมดทั่วโลก ครอบคลุมข้อบทการเจรจา รวม ๓๐ ข้อบท ทั้งในด้านการเปิดตลาดการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน ตลอดจนการปฏิรูป และการสร้างความสอดคล้องในกฎระเบียบทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก เช่น ด้านนโยบายการแข่งขัน การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ ทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

๕. ข้อบทที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช คือ ข้อบทที่ ๑๘ ทรัพย์สินทางปัญญา ข้อบทย่อยที่ ๑๘.๒ ให้เป็นภาคีความตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการยื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรระหว่างประเทศ (Patent Cooperation Treaty) การคุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรม (Paris Convention) การคุ้มครองลิขสิทธิ์ (Berne Convention) การอำนวยความสะดวกในการยื่นคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ (Madrid Protocol) และ/หรือ กระบวนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (Singapore Treaty) การฝากเก็บจุลชีพเพื่อกระบวนการจดสิทธิบัตร (Budapest Treaty) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ค.ศ. ๑๙๙๑ (international Convention for the Protection of New Varieties of Plants หรือ UPOV1991) สิทธินักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง (WIPO Copyright Treaty และ WIPO Performances and Phonograms Treaty)

เอกสารทำความรู้จัก UPOV
อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่
International Convention for the Protection of New Varieties of Plants

ตอนที่ 1 UPOV และพันธุ์พืช (Variety)

ตอนที่ 2 ความต้องการพันธุ์พืชใหม่ (New Variety)

ตอนที่ 3 UPOV กับ ประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ

ตอนที่ 4 การที่จะได้รับการคุ้มครอง และนักปรับปรุงพันธุ์พืช (Plant Breeders)

ตอนที่ 5 ข้อยกเว้น และเงื่อนไข

ตอนที่ 6 ผลกระทบ

*“To provide and promote an effective system of plant variety protection,
with the aim of encouraging the development of new varieties of plants,
for the benefit of society”*

UPOV mission statement

หมายเหตุ

ที่มา: แปลและเรียบเรียงจาก <https://www.upov.int/about/en/>

All reproduction of information from the UPOV website and UPOV pictures shall be accompanied by an acknowledgment that the reproduction is published with the permission of the International Union for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV), the owner of the copyright

ตอนที่ 1 UPOV และพันธุ์พืช (Variety)

<https://www.upov.int/overview/en/upov.html>

UPOV เป็นองค์การระหว่างประเทศ (The International Union for the Protection of New Variety) ตั้งอยู่ที่ กรุงเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ ก่อตั้งเมื่อ 1961 ที่กรุงปารีส ฝรั่งเศส ภายใต้ “อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่” (International Convention for the Protection of New Varieties of Plants) ที่ต่อมาได้ทำการปรับปรุงเมื่อปี 1972 1978 และ 1991

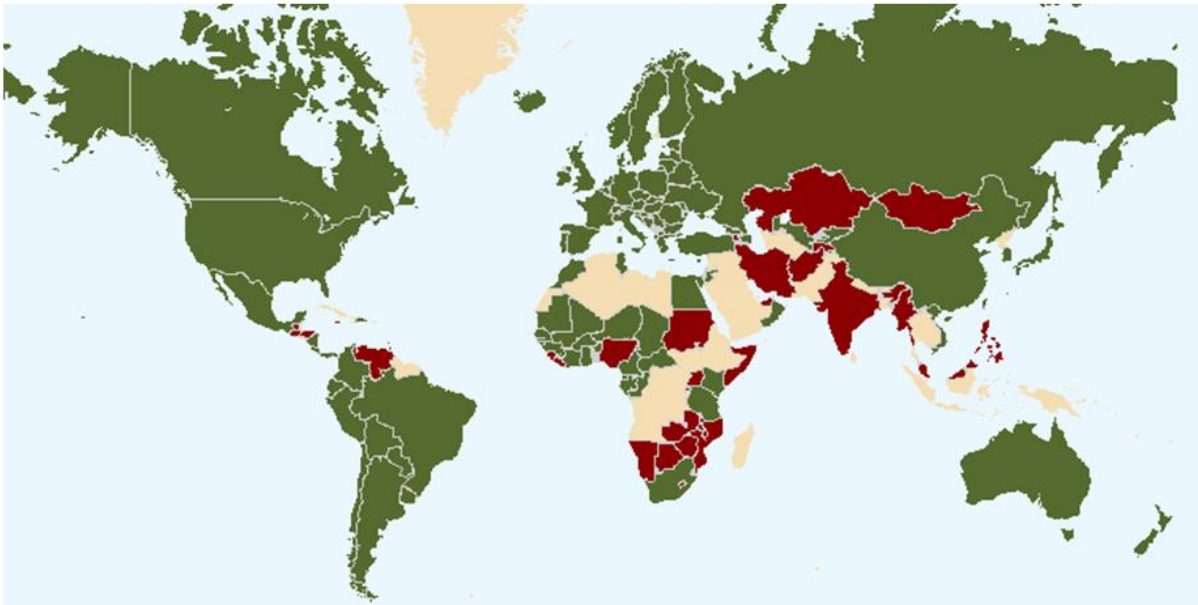
พันธกิจ UPOV “ให้และส่งเสริมระบบที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิในพืชพันธุ์ใหม่ เพื่อผลักดันการพัฒนาพืชพันธุ์ใหม่ ๆ ที่ให้ประโยชน์กับสังคม”

UPOV จึงเป็นองค์กรที่ผลักดันด้านการปรับปรุงพันธุ์พืช ด้วยการให้การรับรองสิทธิแก่นักปรับปรุงพันธุ์พืช โดยการให้สิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญากับนักปรับปรุงพันธุ์พืชที่มีพืชพันธุ์ใหม่

สมาชิก UPOV ประกอบด้วย 76 ประเทศ และ 2 องค์การระหว่างประเทศ (ครอบคลุม 97 ประเทศ แสดงด้วยพื้นที่สีเขียว ในจำนวนนี้เป็นสมาชิก UPOV 1978 จำนวนเพียง 17 ประเทศ)

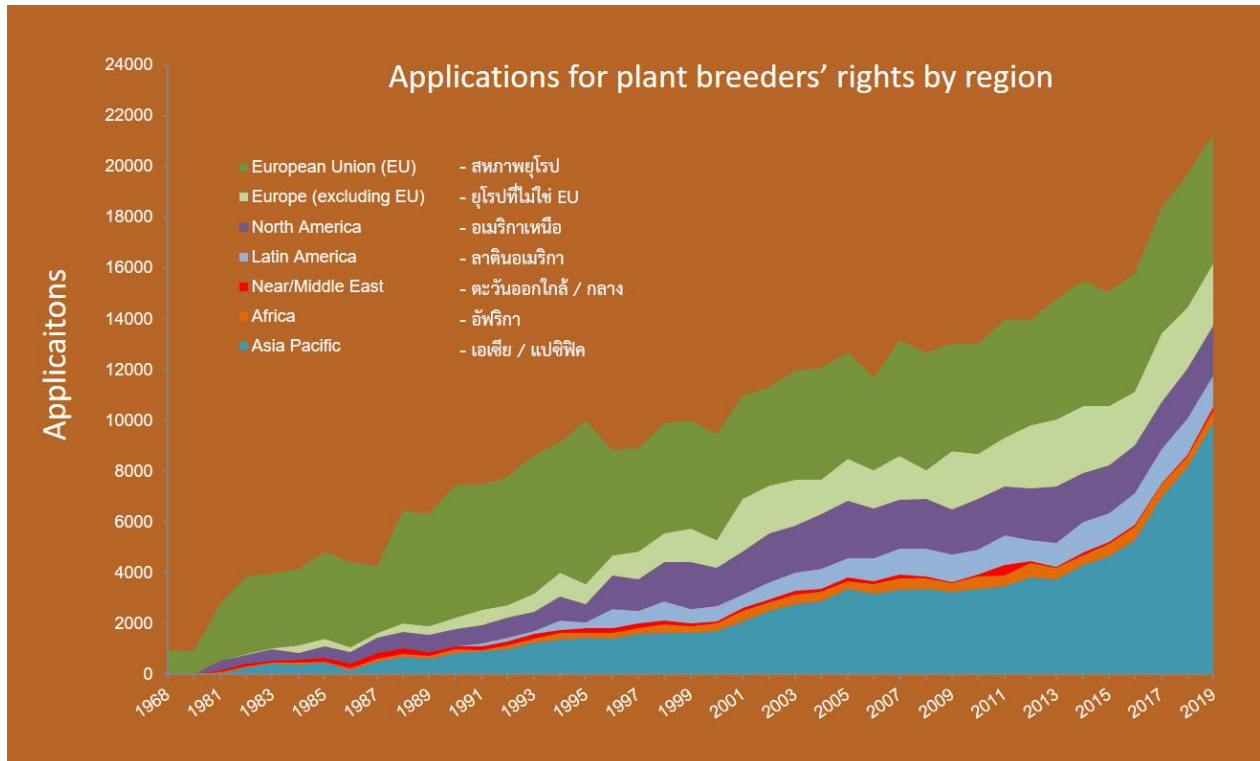
78 members of UPOV

19 initiating States and 1 Organization

The boundaries shown on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of UPOV concerning the legal status of any country or territory

- พัฒนาการของการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

- สกุด ชนิดพืช (Species) กับ พันธุ์พืช (Varieties)

<https://www.upov.int/overview/en/variety.html>

ชนิดพืช (Species) เป็นการจัดกลุ่มพืชในชนิดเดียวกันตามหลักวิชาชีววิทยา ซึ่งภายในกลุ่มมีความหลากหลายในประเภทของพืช เกษตรกรและผู้ปลูกมีความต้องการพืชที่เฉพาะเจาะจงในการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมเฉพาะท้องถิ่นและการเกษตรกรรม

พันธุ์พืช (Varieties) คือ กลุ่มของพืชที่คัดเลือกจากในกลุ่มชนิดพืช (Species) ที่มีลักษณะที่เฉพาะเจาะจง อาทิเช่น คุณภาพ ผลผลิต การต้านทานโรคและแมลงศัตรูพืช

ชนิดพืช (Species)

พันธุ์พืช (Varieties)

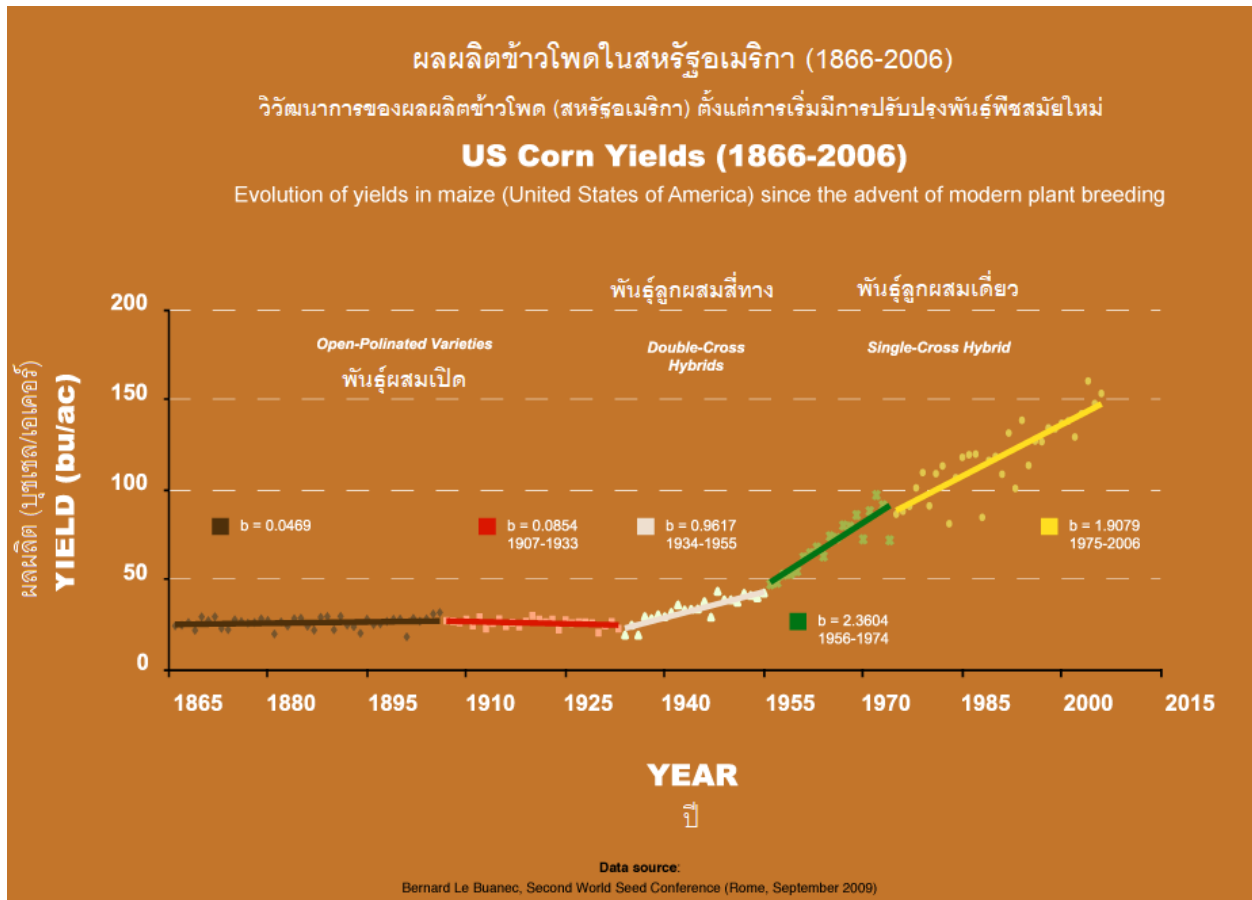
**** อนุสัญญา UPOV จะให้การคุ้มครองเฉพาะในระดับพันธุ์เท่านั้น ****

ตอนที่ 2 ความต้องการพันธุ์พืชใหม่ (New Varieties)

<https://www.upov.int/overview/en/improvement.html>

ทำไมเกษตรกรและผู้ปลูกจึงต้องการพันธุ์พืชใหม่ (New Varieties) จากนักปรับปรุงพันธุ์พืช

พันธุ์พืชใหม่ (New Varieties) การที่จะเป็น พันธุ์พืชใหม่ ต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติ เช่น คุณภาพที่สูงขึ้น ผลผลิตที่ดีขึ้น ต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูพืช ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการที่จะเพิ่มผลผลิต คุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร ไม้ผล และป่าไม้ โดยที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยมาก จึงกล่าวได้ว่า ความก้าวหน้าทางการเกษตรที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกเรานี้เกิดมาจากการปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่เป็นพื้นฐานที่สำคัญ

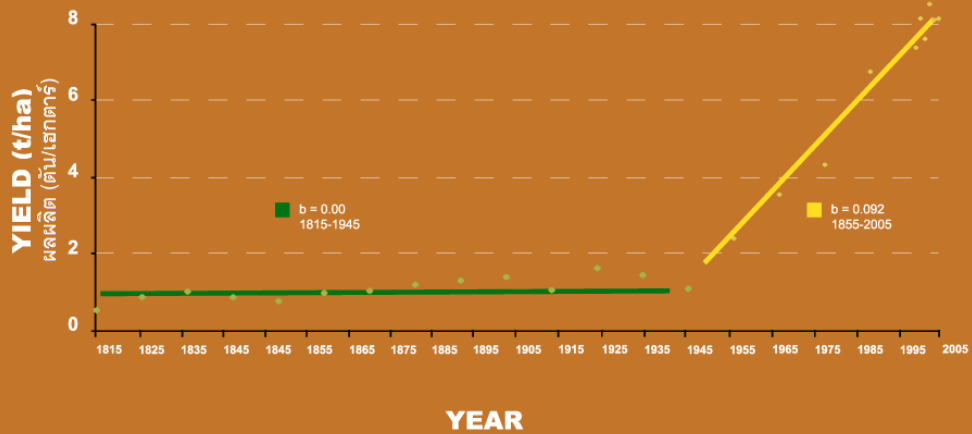

Above: variety resistant to Phytophthora blight (fungal disease)
Below: variety susceptible to Phytophthora blight (fungal disease)

ผลผลิตข้าวสาลีในฝรั่งเศส (1815-2005)

France Wheat Yields (1815-2005)

Evolution of yields in wheat (France) since the advent of modern plant breeding
 วิวัฒนาการของผลผลิตข้าวสาลี (ฝรั่งเศส) ตั้งแต่มีการเริ่มการปรับปรุงพันธุ์พืชสมัยใหม่

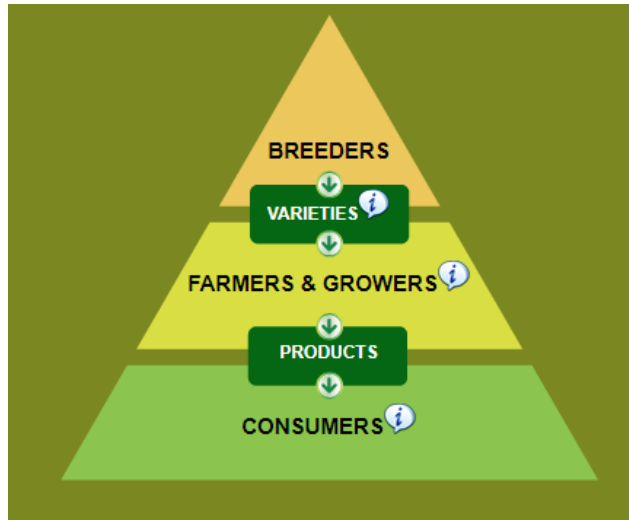
ที่มา - <https://www.upov.int/overview/en/>

Data source:
 Bernard Le Buanec, Second World Seed Conference (Rome, September 2009)

ตอนที่ 3 UPOV กับ ประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ

ประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจาก UPOV

<https://www.upov.int/overview/en/benefits.html>

กรณีศึกษา - การปรับปรุงพันธุ์พืช Rapeseed

ความสำคัญและขนาดของการให้ประโยชน์จากการปรับปรุงพันธุ์พืช จากตัวอย่างกรณี Rapeseed

ในอดีตนั้น น้ำมันที่ได้จาก Rapeseed มีไว้ใช้ในการหล่อลื่นเครื่องจักรไอน้ำ จนกระทั่งนักปรับปรุงพันธุ์พืชได้นำมาทำการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์จนกลายเป็นพืชสำคัญทางการเกษตร โดยในลำดับแรก ได้ทำการปรับปรุงพันธุ์ให้มีปริมาณสาร glucosinolate ลดลง จนสามารถนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของอาหารสัตว์ได้ ต่อมานักปรับปรุงพันธุ์พืชได้ทำปรับปรุงเพื่อลดปริมาณกรด erucic ลงมาจนทำให้สามารถใช้เป็นน้ำมันเพื่อการบริโภคของมนุษย์ได้ และในปัจจุบัน นักปรับปรุงพันธุ์พืชได้กำลังทำการปรับปรุงพันธุ์ เพื่อให้ได้พันธุ์พืชใหม่ที่มีปริมาณกรด oleic เพิ่มขึ้น และลดปริมาณกรด linoleic ลง อันยังประโยชน์ทางโภชนาการมากขึ้นต่อผู้บริโภค

ตัวอย่างประโยชน์ที่สังคมจะได้รับกรณีการปรับปรุงพันธุ์พืช Rapeseed

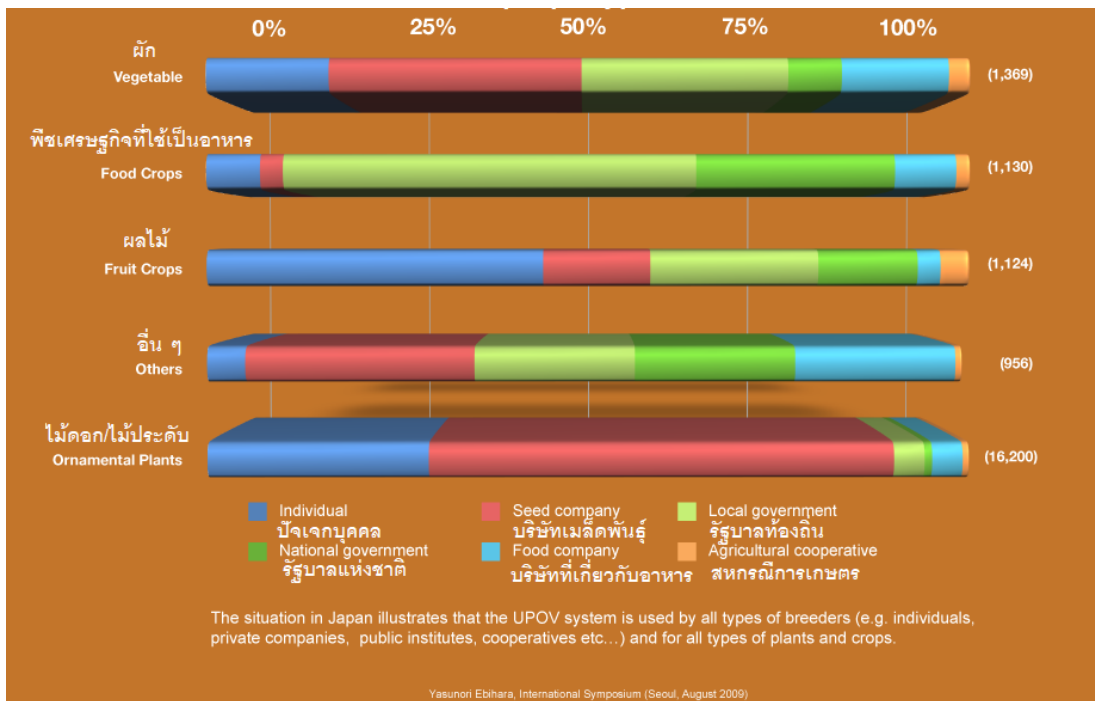
ตอนที่ 4 การที่จะได้รับการคุ้มครอง และนักปรับปรุงพันธุ์พืช (Plant Breeders)

- การที่พันธุ์พืชที่จะได้รับการคุ้มครอง <https://www.upov.int/overview/en/protection.html>

UPOV ส่งเสริมด้านการปรับปรุงพันธุ์พืชแก่สมาชิก ด้วยการให้การรับรองสิทธิแก่นักปรับปรุงพันธุ์พืช โดยการให้สิทธิคุ้มครองทางทรัพย์สินทางปัญญากับนักปรับปรุงพันธุ์พืชที่มีพันธุ์พืชใหม่ เมื่อพันธุ์ได้รับการคุ้มครองจากสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์พืช หากจะทำการผลิตพันธุ์พืชเหล่านี้เพื่อการค้าจะต้องได้รับการอนุญาตจากนักปรับปรุงพันธุ์พืช ซึ่งสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืช (The Plant breeder's Rights - PBR) ออกให้โดยแต่ละประเทศสมาชิก

- ใครบ้างที่สามารถได้รับการคุ้มครองพันธุ์พืช <https://www.upov.int/overview/en/breeder.html>

การคุ้มครองจะให้เฉพาะกับนักปรับปรุงพันธุ์พืชที่สร้างพันธุ์พืชใหม่เท่านั้น จะไม่ให้กับผู้อื่นใดที่ไม่ใช่นักปรับปรุงพันธุ์พืช นักปรับปรุงพันธุ์พืชในคำจำกัดความของ UPOV จะเป็นผู้ใดก็ได้ โดยไม่มีข้อจำกัด ตัวอย่างของนักปรับปรุงพันธุ์ เช่น เกษตรกร นักวิจัยทดลอง ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ เป็นต้น

ตัวอย่างในประเทศญี่ปุ่น สัดส่วนนักปรับปรุงพันธุ์พืชในแต่ละกลุ่มพืช เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย

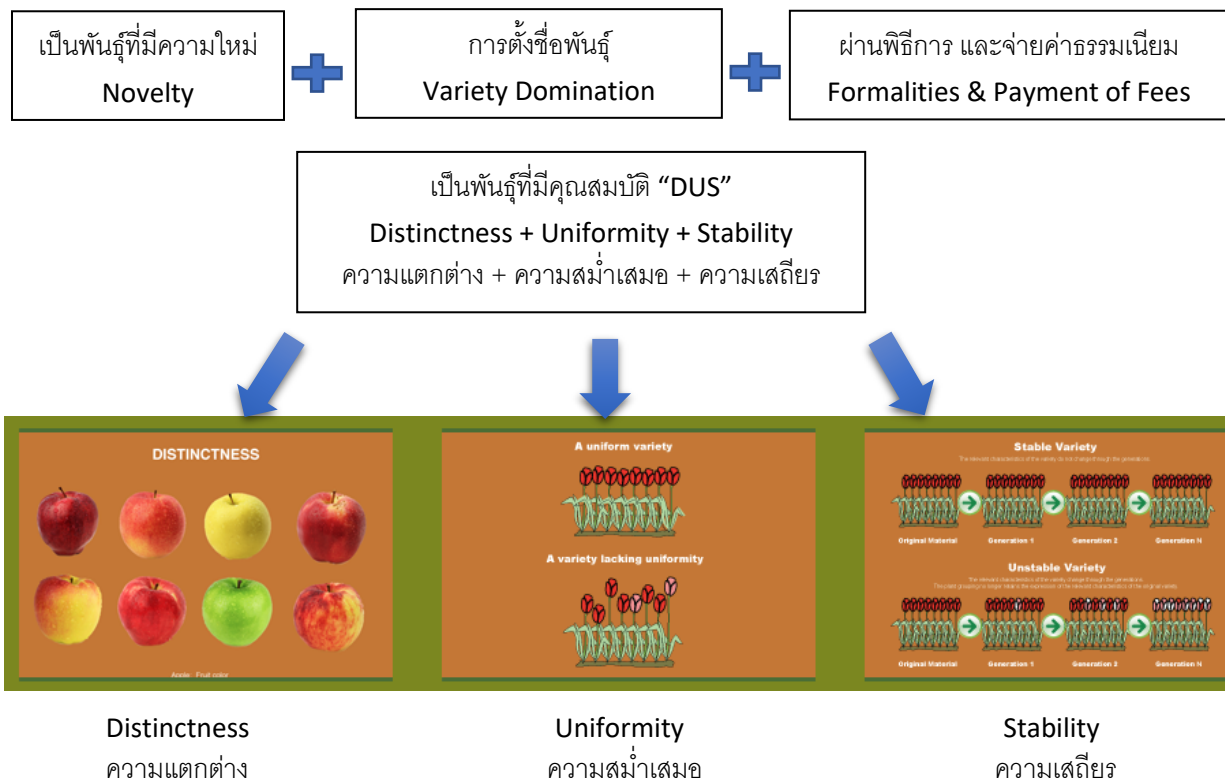
- กลุ่มพืชผัก : บริษัทเมล็ดพันธุ์ หน่วยงานท้องถิ่น เกษตรกร บริษัทเกี่ยวกับอาหาร หน่วยงานกลาง สหกรณ์การเกษตร
- กลุ่มพืชอาหารหลัก : หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานกลาง บริษัทเกี่ยวกับอาหาร เกษตรกร บริษัทเมล็ดพันธุ์ สหกรณ์การเกษตร
- กลุ่มพืชผลไม้ : เกษตรกร หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานกลาง บริษัทเมล็ดพันธุ์ สหกรณ์การเกษตร บริษัทเกี่ยวกับอาหาร
- กลุ่มอื่นๆ เช่น เห็ด : บริษัทเมล็ดพันธุ์ บริษัทเกี่ยวกับอาหาร หน่วยงานกลาง หน่วยงานท้องถิ่น เกษตรกร สหกรณ์การเกษตร
- กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ : บริษัทเมล็ดพันธุ์ เกษตรกร บริษัทเกี่ยวกับอาหาร หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานกลาง สหกรณ์การเกษตร

ตอนที่ 5 ข้อยกเว้นสิทธิ และเงื่อนไข

- ข้อยกเว้นในสิทธิที่ให้กับนักปรับปรุงพันธุ์พืช <https://www.upov.int/overview/en/exceptions.html>

- เงื่อนไขที่จะทำให้ได้รับความคุ้มครอง <https://www.upov.int/overview/en/conditions.html>

ตอนที่ 6 ผลกระทบ

<https://www.upov.int/overview/en/impact.html>

จากการนำระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชของ UPOV ไปใช้สมาชิกของ UPOV พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. มีกิจกรรมการปรับปรุงพันธุ์พืชมากขึ้น
2. มีพันธุ์พืชที่ได้รับการปรับปรุงมากขึ้น
3. มีจำนวนพันธุ์พืชใหม่ ๆ มากขึ้น
4. นักปรับปรุงพันธุ์พืชมีความหลากหลายมากขึ้น (นักปรับปรุงพันธุ์พืชเอกชน นักวิจัยทดลอง)
5. จากการที่มีจำนวนพันธุ์พืชจากต่างประเทศมากขึ้น จึงเกิดการผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ ๆ
6. มีความสามารถในการแข่งขันทางการตลาดกับต่างประเทศมากขึ้น และ
7. เกิดการปรับปรุงการเข้าถึงพันธุ์พืชต่างประเทศ และทำให้การปรับปรุงพันธุ์พืชในประเทศดีขึ้น

หากท่านต้องการเอกสารเพิ่มเติม ในเรื่องผลกระทบจากการมีการคุ้มครองพันธุ์พืชและการเข้าเป็นสมาชิกกับ UPOV จะหาอ่านเพิ่มเติมได้ที่ “UPOV Report on the Impact of Plant Variety Production” (มีเอกสารให้ตามคำร้องขอ) <https://www.upov.int/overview/en/impact.html>

